

BEZPEČNÁ EURÓPA V LEPŠOM SVETE

EURÓPSKA BEZPEČNOSTNÁ STRATÉGIA

Úvod

Európa nikdy nebola prosperujúcejšia, bezpečnejšia a slobodnejšia. Násilie prvej polovice 20. storočia ustúpilo obdobiu mieru a stability, ktoré nemá v európskych dejinách obdoby.

Vytvorenie Európskej únie bolo v tomto vývoji kľúčovým prvkom. Premenilo vzťahy medzi našimi štátmi a zmenilo životy našich občanov. Európske krajiny sa zaviazali k mierovému riešeniu sporov a k spolupráci prostredníctvom spoločných inštitúcií. Počas tejto doby sa postupne rozširovali zásady právneho štátu a demokracie a autoritatívne režimy sa zmenili na bezpečné, stabilné a dynamické demokracie. Nasledujúcimi rozšíreniami sa vízia jednotného a mierového kontinentu stáva realitou .

***Žiadna krajina
nedokáže riešiť
súčasnú zložitú
problémy sama***

Spojené štáty zohrávajú kľúčovú úlohu v európskej integrácii a európskej bezpečnosti, najmä prostredníctvom NATO. Po ukončení studenej vojny ostali Spojené štáty americké v postavení dominantného vojenského aktéra. Žiadna krajina však nedokáže riešiť súčasné zložitú problémy sama.

Európa stále čelí bezpečnostným hrozbám a výzvam. Prepuknutie konfliktu na Balkáne pripomenulo, že vojna z nášho kontinentu nevymizla. Počas posledného desaťročia neostala ozbrojeným konfliktom nedotknutá nijaká časť sveta. Väčšina týchto konfliktov sa odohrala skôr v rámci štátov ako medzi nimi a väčšina obetí patrí medzi civilné obyvateľstvo.

Európska únia, ako únia 25 štátov s vyše 450 miliónmi ľudí, ktorí vytvárajú štvrtinu svetového hrubého národného produktu (HNP), a so širokou paletou nástrojov, ktoré má k dispozícii, je nevyhnutne globálnym hráčom. V poslednom desaťročí boli európske ozbrojené sily nasadené v takých vzdialených miestach ako je Afganistan, Východný Timor a KDR. Vďaka narastajúcemu zblížovaniu európskych záujmov a posilňovaniu vzájomnej solidarity EÚ sme hodnovernejším a účinnejším aktérom. Európa by mala byť pripravená prevziať svoj diel zodpovednosti za celosvetovú bezpečnosť a budovanie lepšieho sveta.

Európska únia je ako únia 25 štátov s vyše 450 miliónmi ľudí, ktorá produkuje štvrtinu svetového hrubého národného produktu (HNP), nevyhnutne globálnym hráčom...mala by byť pripravená prevziať svoj diel zodpovednosti za celosvetovú bezpečnosť a budovanie lepšieho sveta.

I. BEZPEČNOSTNÉ PROSTREDIE: GLOBÁLNE VÝZVY A KĹÚČOVÉ HROZBY

Globálne výzvy

Po studenej vojne vzniklo prostredie s čoraz otvorenejšími hranicami, v ktorom sú vnútorné a vonkajšie aspekty bezpečnosti nerozlučne späté. Obchodné toky a toky investícií, technologický rozvoj a rozšírenie demokracie priniesli slobodu a prosperitu mnohým ľuďom. Iní vnímajú globalizáciu ako príčinu frustrácie a nespravodlivosti. Týmto vývojom sa zväčšil priestor pre neštátne skupiny, ktoré zohrávajú úlohu v medzinárodných záležitostiach. A zvýšila sa ním aj európska závislosť – a tým aj zraniteľnosť – na vzájomne poprepájanej infraštruktúre v doprave, energetike, informáciách a iných oblastiach.

Od roku 1990 zahynuli vo vojnách takmer 4 milióny ľudí, 90 % z nich patrilo medzi civilné obyvateľstvo. Vyše 18 miliónov ľudí na celom svete prišlo v dôsledku konfliktu o svoje domovy.

45 miliónov ľudí každoročne umiera v dôsledku hladu a podvýživy. AIDS prispieva k zlyhávaniu spoločností... Bezpečnosť je nevyhnutnou podmienkou rozvoja.

Vo väčšine rozvojového sveta spôsobujú chudoba a choroby nevýslovné utrpenie a sú príčinou naliehavých obáv o bezpečnosť. Takmer 3 miliardy ľudí, polovica svetovej populácie, žijú za menej ako 2 eurá na deň. 45 miliónov ľudí každoročne umiera v dôsledku

hladu a podvýživy. AIDS je v súčasnosti jednou u najničivejších pandémieí v histórii ľudstva a prispieva k zlyhávaniu spoločností. Nové choroby sa môžu rozširovať rýchlo a stať sa tak globálnymi hrozbami. Subsaharská Afrika je teraz chudobnejšia ako pred 10 rokmi. V mnohých prípadoch sa zlyhanie hospodárstva spája s politickými problémami a násilným konfliktom.

Bezpečnosť je nevyhnutnou podmienkou rozvoja. Konflikty neničia len infraštruktúru vrátane sociálnej infraštruktúry, ale aj podporujú trestnú činnosť, odrádzajú od investovania a znemožňujú riadnu hospodársku činnosť. Mnohé krajiny a regióny sú chytené v bludnom kruhu konfliktov, nebezpečia a chudoby.

Boj o prírodné zdroje, najmä vodu, ktorý sa v dôsledku globálneho otepľovania v nasledujúcich desaťročiach zhorší, bude pravdepodobne príčinou ďalších nepokojov a migračných pohybov v rôznych regiónoch.

Európe spôsobuje osobitné obavy závislosť na energii. Európa je najväčším svetovým dovozcom ropy a zemného plynu. Dovoz predstavuje približne 50 % dnešnej spotreby energie. V roku 2030 sa tento podiel zvýši na 70 %. Väčšina energia sa dováža z Perzského zálivu, Ruska a severnej Afriky.

Kľúčové hrozby

Agresia veľkého rozsahu voči akémukoľvek členskému štátu je v súčasnosti nepravdepodobná. Európa skôr čelí novým hrozbám, ktoré sú rozmanitejšie, menej viditeľné a menej predvídateľné.

Terorizmus: Terorizmus ohrozuje životy; vyžaduje veľké náklady; usiluje sa podkopať otvorenosť a toleranciu našich spoločností a predstavuje rastúcu strategickú hrozbu pre celú Európu. Teroristické hnutia majú čoraz viac zdrojov, sú prepojené elektronickými sieťami a neváhajú použiť neobmedzené násilie, aby spôsobili nesmierne obeť.

Najnovšia vlna terorizmu je vo svojom rozsahu celosvetová a je prepojená s násilným náboženským extrémizmom. Vyplýva zo zložitých príčin. Patria medzi ne tlaky modernizácie, kultúrne, spoločenské a politické krízy a odcudzenie mladých ľudí žijúcich cudzom prostredí. Tento jav sa týka aj našej spoločnosti.

Európa je cieľom aj základňou terorizmu: európske krajiny sú cieľom a došlo k útokom na ne. Logistické základne buniek Al-Káidy odhalili v Spojenom kráľovstve, Taliansku, Nemecku, Španielsku a Belgicku. Zosúladená európska činnosť je nevyhnutná.

Potenciálne najväčšou hrozbou pre našu bezpečnosť je šírenie zbraní hromadného ničenia. Medzinárodné dohody o režimoch nešírenia a kontrole vývozu šírenie ZHN a ich nosičov spomalili. Teraz však vstupujeme do nového a nebezpečného obdobia, ktoré zvyšuje možnosť pretekov v zbrojení v oblasti ZHN, najmä na Blízkom východe. Pokrok

Poslednýkrát použila ZHN teroristická sekta Aum v metre v Tokiu v roku 1995 –použila plyn sarín O život prišlo 12 ľudí a niekoľko tisíc bolo zranených. Dva roky pred týmto útokom rozptyľovala sekta Aum v tokijských uliciach spóry antraxu.

v biologických vedách môže v nadchádzajúcich rokoch zvýšiť účinnosť biologických zbraní, vážnou hrozbou sú aj možné útoky chemickými a rádioaktívnymi materiálmi. Šírenie raketových technológií je ďalším prvkom, ktorý prispieva k nestabilite, a mohlo by Európu vystaviť vzrastajúcemu riziku.

Najhrozivejším je scenár, podľa ktorého teroristické skupiny získajú zbrane hromadného ničenia. V tom prípade by aj malá skupina dokázala spôsobiť škody v takom rozsahu, ako predtým iba štáty a armády.

Regionálne konflikty: Také problémy, ako napr. v Kašmíre, oblasti Veľkých jazier a na Kórejskom polostrove, ovplyvňujú európske záujmy priamo i nepriamo, podobne ako konflikty odohrávajúce sa bližšie k Európe, predovšetkým na Blízkom východe. Násilné alebo zmrazené konflikty, ktoré tiež pretrvávajú na našich hraniciach, ohrozujú regionálnu stabilitu. Ničia ľudské životy a sociálne a fyzické infraštruktúry; ohrozujú menšiny, základné slobody a ľudské práva. Konflikty môžu vyústiť do extrémizmu, terorizmu a zlyhania štátu; poskytujú príležitosti pre organizovaný zločin. Nedostatok bezpečnosti v regiónoch môže zvyšovať záujem o ZHN. Niekedy je najpraktickejším spôsobom, ako sa vysporiadať s novými hrozbami, ktoré sú často ťažko identifikovateľné, riešenie starších problémov regionálnych konfliktov.

Zlyhanie fungovania štátu: Zlá správa vecí verejných – korupcia, zneužívanie právomoci, slabé inštitúcie a nedostatok zodpovednosti – a občiansky konflikt rozkladajú štáty zvnútra. V niektorých prípadoch tieto javy viedli ku kolapsu štátnych inštitúcií. Somálsko, Libéria a Afganistan ovládaný Talibanom sú najnovšími najznámejšími príkladmi. K rozkladu štátu sa môžu pridružiť aj zrejme hrozby, ako napr. organizovaná trestná činnosť alebo terorizmus. Zlyhanie štátu je alarmujúci jav, ktorý podkopáva globálne riadenie a prispieva k regionálnej nestabilite.

Organizovaná trestná činnosť: Prvoradým cieľom organizovanej trestnej činnosti je Európa. Táto vnútorná hrozba pre našu bezpečnosť má významný vonkajší rozmer: cezhraničné obchodovanie s drogami, ženami, nelegálnymi prísťahovalcami a zbraňami predstavujú veľkú časť činnosti zločineckých skupín. Môže byť prepojené aj s terorizmom.

Takáto trestná činnosť sa často spája so slabými alebo zlyhávajúcimi štátmi. Príjmami z obchodovania s drogami sa vo viacerých krajinách, kde sa vyrábajú drogy, financovalo oslabovanie štátnych štruktúr. Príjmy z obchodovania s drahokamami, drevom a ručnými zbraňami financujú konflikty v iných častiach sveta. Všetky uvedené aktivity podkopávajú právny štát, ako aj samotný sociálny poriadok. V extrémnych prípadoch sa môže stať, že organizovaná trestná činnosť začne štát ovládať. 90 % heroínu v Európe pochádza z makovíc vypestovaných v Afganistane – kde sa z obchodu s drogami hradia súkromné armády. Väčšina tohto heroínu sa distribuuje prostredníctvom balkánskych zločineckých sietí, ktoré nesú zodpovednosť aj za 200 000 zo 700 000 žien – obetí sexuálneho obchodovania na celom svete. Nový rozmer, ktorý si zaslúži väčšiu pozornosť, je nárast morského pirátstva.

S prihliadnutím na všetky uvedené rozličné prvky – terorizmus páchaný s maximálnym násilím, dostupnosť zbraní hromadného ničenia, organizovaná trestná činnosť, oslabovanie štátneho systému a uzurpovanie sily – mohli by sme čeliť skutočne veľmi radikálnej hrozbe.

II. STRATEGICKÉ CIELE

Žijeme vo svete, ktorý prináša lepšie vyhliadky, ale aj väčšie hrozby, ako sme kedy poznali. Budúcnosť bude čiastočne závisieť od našich činov. Musíme myslieť globálne a konať lokálne. EÚ má v záujme obrany svojej bezpečnosti a presadzovania svojich hodnôt tri strategické ciele:

Riešenie hrozieb

Európska únia sa aktívne zapojila do riešenia kľúčových hrozieb.

- Po 11. septembri reagovala opatreniami, medzi ktoré patrilo prijatie európskeho zatykača, kroky proti financovaniu terorizmu a dohoda o vzájomnej právnej pomoci s USA. EÚ naďalej rozvíja spoluprácu v tejto oblasti a zlepšuje svoju obranu.
- Mnohé roky presadzuje politiku boja proti šíreniu ZHN. Únia práve schválila ďalší akčný program, v ktorom sa plánujú kroky na posilnenie Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu, opatrenia na sprísnenie kontrol vývozu a riešenie nezákonného pohybu zásielok a nezákonného obstarávania. EÚ sa zaviazala dosiahnuť univerzálne dodržiavanie režimov multilaterálnych zmlúv, ako aj posilňovať zmluvy a ich ustanovenia o overovaní.
- Európska únia a členské štáty zakročili s cieľom pomôcť riešiť regionálne konflikty a postaviť zlyhávajúce štáty, ako napríklad štáty Balkánu, Afganistan a KDR, zasa na vlastné nohy. Obnova dobrej správy vecí verejných na Balkáne, podpora demokracie a pomoc miestnym orgánom pri riešení organizovanej trestnej činnosti je jedným z najúčinnějších spôsobov, ako sa vysporiadať s organizovanou trestnou činnosťou v rámci EÚ.

V ére globalizácie môžu vzdialené hrozby vyvolávať rovnaké znepokojenie ako blízke. Činnosť v jadrovej oblasti v Severnej Kórei, jadrové riziká z južnej Ázie a šírenie ZHN na Blízkom východe vyvolávajú v Európe obavy.

Teroristi a zločinci dokážu v súčasnosti pôsobiť v celosvetovom meradle: ich činnosť v strednej alebo juhovýchodnej Ázii môže byť hrozbou pre európske krajiny alebo ich občanov. Globálna

V ére globalizácie môžu mať vzdialené hrozby vyvolávať rovnaké znepokojenie ako na blízke... Prvá línia obrany bude často za hranicami EÚ. Nové hrozby sú dynamické...

Na to, aby sme začali predchádzať konfliktom a hrozbám, nikdy nie je priskoro.

komunikácia zároveň zvyšuje informovanosť Európanov o regionálnych konfliktoch alebo humanitárnych tragédiách kdekoľvek na svete.

Naše tradičné vnímanie sebaobrany – vrátane studenej vojny – sa zakladalo na hrozbe napadnutia. V súvislosti s novými hrozbami bude prvá línia obrany často v zahraničí. Nové hrozby sú dynamické. Hrozba šírenia ZHN neustále narastá; teroristické siete sa stávajú čoraz nebezpečnejšími. Zlyhanie štátu a organizovaná trestná činnosť sa šíria, ak sa zanedbajú – ako sme toho boli svedkami v západnej Afrike. To znamená, že by sme mali byť pripravení konať ešte pred tým, ako kríza nastane. Na to, aby sme začali predchádzať konfliktom a hrozbám, nikdy nie je priskoro.

Na rozdiel od obrovskej viditeľnej hrozby počas studenej vojny nie je žiadna z nových hrozieb čisto vojenská; a ani sa nedá riešiť výlučne vojenskými prostriedkami. Každá z nich si vyžaduje kombináciu nástrojov. Šírenie zbraní sa dá potlačiť kontrolami vývozu a dá sa proti nemu bojovať politickým, hospodárskym a iným nátlakom a zároveň pritom riešiť základné politické príčiny. Riešenie otázky terorizmu si môže vyžadovať kombináciu spravodajských, politických, súdnych, vojenských a iných prostriedkov. V zlyhávajúcich štátoch môžu byť na opätovné nastolenie poriadku potrebné vojenské prostriedky, na riešenie okamžitých kríz zasa humanitárne prostriedky. Regionálne konflikty si vyžadujú politické riešenia, ale v období po konflikte môžu byť potrebné vojenské prostriedky a účinná činnosť polície. Hospodárske nástroje slúžia na obnovu a civilné krízové riadenie zasa pomáha obnoviť civilnú vládu. Európska únia je mimoriadne dobre vybavená na to, aby mohla reagovať na rôznorodé situácie.

Budovanie bezpečnosti v našom susedstve

Dokonca aj v ére globalizácie je geografia stále dôležitá. Je v európskom záujme, aby krajiny, s ktorými máme spoločné hranice, mali dobrú správu vecí verejných. Pre Európu predstavujú

***Rozšírenie by nemalo v Európe
vytvoriť nové deliace čiary.
Pre Európu je strategickou
prioritou vyriešenie arabsko-
izraelského konfliktu.***

problém susedia, ktorí sú zapojení do násilných konfliktov, slabé štáty, v ktorých prekvitá organizovaná trestná činnosť, nefungujúce spoločnosti alebo prudký nárast populácie na jej hraniciach.

Integrácia pristupujúcich štátov zvyšuje našu bezpečnosť, ale zároveň približuje EÚ k problematickým oblastiam. Našou úlohou je podpora skupiny krajín s dobrou správou vecí verejných na východe Európskej únie a na hraniciach so stredozemskými štátmi, s ktorými môžeme udržiavať spoluprácu a úzke vzťahy.

Na Balkáne sa najlepšie preukázalo, aká je takáto stratégia dôležitá. Vďaka úsiliu, ktoré sa vyvinulo spoločne s USA, Ruskom, NATO a inými medzinárodnými partnermi, už stabilitu regiónu neohrozuje vypuknutie žiadneho veľkého konfliktu. Dôveryhodnosť našej zahraničnej politiky závisí od upevnenia našich výsledkov v tejto oblasti. Európska perspektíva ponúka strategický cieľ aj stimul pre reformu.

Naším záujmom nie je, aby rozšírenie vytvorilo v Európe nové deliace čiary. Je potrebné, aby sme rozšírili prínos hospodárskej a politickej spolupráce na našich susedov na východe a riešili pritom tamojšie politické problémy. Teraz by sme sa mali výraznejšie a aktívnejšie zaujímať o problémy v Zakaukazsku, ktoré sa čoskoro stane naším susedným regiónom.

Strategickou prioritou pre Európu je vyriešenie arabsko-izraelského konfliktu. Bez neho existuje iba malá šanca, že sa podarí vyriešiť iné problémy na Blízkom východe. Európska únia sa musí naďalej angažovať a byť pripravená vyčleňovať zdroje, pokiaľ sa problém nevyrieši. Riešenie, ktoré počíta s existenciou dvoch štátov – ktoré Európa dlhodobo podporuje – sa v súčasnosti všeobecne prijíma. Jeho realizovanie si bude vyžadovať, aby Európska únia, Spojené štáty americké a Rusko, krajiny tohoto regiónu, ale najmä samotní Izraelčania a Palestínčania spoločne vyvinuli úsilie.

Stredozemskú oblasť vo všeobecnosti naďalej trápia vážne problémy týkajúce sa hospodárskej stagnácie, sociálnych nepokojov a nevyriešených konfliktov. Záujmy Európskej únie si vyžadujú neustálu spoluprácu so stredozemskými partnermi prostredníctvom účinnejšej hospodárskej, bezpečnostnej a kultúrnej spolupráce v rámci barcelonského procesu. Malo by sa uvažovať aj o širšej spolupráci s arabským svetom.

1. MEDZINÁRODNÝ PORIADOK ZALOŽENÝ NA ÚČINNOM MULTILATERALIZME

Vo svete globálnych hrozieb, globálnych trhov a globálnych médií závisí naša bezpečnosť a prosperita čoraz viac od účinného multilaterálneho systému. Naším cieľom je vytvorenie silnejšieho medzinárodného spoločenstva, dobre fungujúcich medzinárodných inštitúcií a medzinárodného poriadku založeného na pravidlách.

Sme odhodlaní presadzovať a rozvíjať medzinárodné právo. Základným rámcom medzinárodných vzťahov je Charta Organizácie Spojených národov. Za udržiavanie medzinárodného mieru a bezpečnosti zodpovedá v prvom rade Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov. Európskou prioritou je posilnenie Organizácie Spojených národov a jej vybavenie tak, aby mohla plniť svoje povinnosti a účinne konať.

***Naša bezpečnosť a prosperita
čoraz viac závisí od účinného
multilaterálneho systému.
Sme odhodlaní presadzovať a
rozvíjať medzinárodné právo.
Základným rámcom
medzinárodných vzťahov je
Charta Organizácie Spojených
národov.***

Želáme si, aby medzinárodné organizácie, režimy a dohody boli účinné tvárou tvár hrozbám pre medzinárodný mier a bezpečnosť, a preto musia byť pripravené pri porušení svojich pravidiel konať.

Kľúčové inštitúcie v medzinárodnom systéme, ako napr. Svetová obchodná organizácia (WTO) a medzinárodné finančné inštitúcie, rozšírili rady svojich členov. K WTO sa pripojila Čína a Rusko rokuje o vstupe do tejto organizácie. Naším cieľom by malo byť rozšírenie členstva v týchto orgánoch pri súčasnom zachovaní ich vysokého štandardu.

Jedným z kľúčových prvkov medzinárodného systému sú transatlantické vzťahy. Nie sú len našim bilaterálnym záujmom, ale posilňujú aj medzinárodné spoločenstvo ako celok. Dôležitým prejavom tohto vzťahu je NATO.

Aj regionálne organizácie posilňujú globálne riadenie. Pre Európsku úniu má mimoriadny význam sila a efektívnosť OBSE a Rady Európy. K usporiadanejšiemu svetu výrazne prispievajú aj ďalšie regionálne organizácie, ako napr. ASEAN, MERCOSUR a Africká únia.

Podmienkou medzinárodného poriadku založeného na pravidlách je to, aby sa právo vyvíjalo a reagovalo na vývoj, ako napr. na šírenie ZHN, terorizmus a globálne otepľovanie. Naším záujmom je ďalší rozvoj existujúcich inštitúcií, ako napr. Svetovej obchodnej organizácie, a podpora nových, ako napr. Medzinárodného trestného súdu. Naše vlastné skúsenosti v Európe dokazujú, že bezpečnosť je možné zvýšiť prostredníctvom budovania dôvery a režimov kontroly zbraní. Takéto nástroje môžu aj výrazne prispieť k bezpečnosti a stabilite v našom susedstve a vo vzdialenejších miestach.

Kvalita medzinárodnej spoločnosti závisí od kvality vlád, ktoré sú jej základným kameňom. Najlepšou ochranou našej bezpečnosti je svet demokratických štátov s dobrou správou vecí verejných. Šírenie dobrej správy vecí verejných, podpora sociálnych a politických reforiem, riešenie otázky korupcie a zneužívania právomoci, vytvorenie právneho štátu a ochrana ľudských práv predstavujú najlepšie prostriedky na posilnenie medzinárodného poriadku.

Obchodné a rozvojové politiky môžu byť účinným nástrojom na podporu reformy. Európska únia a jej členské štáty ako najväčší poskytovateľ oficiálnej pomoci a najväčší obchodný subjekt majú dobrú pozíciu na presadzovanie týchto cieľov.

Dôležitou črtou našej politiky, ktorú by sme mali ďalej posilňovať, ostáva prispievanie k lepšej správe vecí verejných prostredníctvom programov pomoci, podmiennečnosti a cielených obchodných opatrení. Svet, ktorý ponúka spravodlivosť a príležitosť pre každého, bude bezpečnejší aj pre Európsku úniu a jej občanov.

Mnohé krajiny sa vyčlenili z väzieb medzinárodného spoločenstva. Niektoré vyhľadali izoláciu; iné neustále porušujú medzinárodné normy. Je žiaduce, aby sa takéto krajiny opäť pripojili k medzinárodnému spoločenstvu a EÚ by mala byť pripravená poskytnúť v tomto ohľade pomoc. Tí, ktorí tak nie sú ochotní urobiť, by mali pochopiť, že za všetko sa platí, aj v ich vzťahu s Európskou úniou.

2. III. POLITICKÉ DÔSLEDKY PRE EURÓPU

Európska únia urobila pokrok v oblasti koherentnej zahraničnej politiky a účinného krízového riadenia. Máme k dispozícii nástroje, ktoré je možné účinne použiť, ako sme to preukázali na Balkáne i inde. Ale ak máme prispieť spôsobom, ktorý zodpovedá nášmu potenciálu, musíme byť aktívnejší, súdržnejší a schopnejší. A musíme spolupracovať s ostatnými.

Musíme vybudovať strategickú kultúru, ktorá podporuje včasný, rýchly a podľa potreby rozsiahly zásah.

Viac aktivity pri presadzovaní našich strategických cieľov. To zahŕňa celú škálu nástrojov krízového riadenia a predchádzania konfliktom, ktoré máme k dispozícii, vrátane politických, diplomatických, vojenských a civilných, obchodných a rozvojových aktivít. Boj proti novým dynamickým hrozbám si vyžaduje aktívne politiky. Musíme vybudovať strategickú kultúru, ktorá podporuje včasný, rýchly a podľa potreby rozsiahly zásah.

Ako Únia 25 členov, ktorá na obranu vynakladá 160 miliárd eur, by sme mali byť schopní viesť viacero operácií súčasne. Mohli by sme rozvíjať operácie, v ktorých by boli obsiahnuté vojenské i civilné spôsobilosti.

EÚ by mala podporovať Organizáciu Spojených národov pri reakciách na ohrozenie medzinárodného mieru a bezpečnosti. EÚ je odhodlaná posilniť s ňou spoluprácu s cieľom pomôcť krajinám, v ktorých sa konflikt urovnal, a posilniť podporu určenú OSN v situáciách, ktoré si vyžadujú krátkodobé krízové riadenie.

Musíme byť schopní konať už predtým, ako sa situácia v okolitých krajinách zhorší, a to keď sa objavia známky šírenia zbraní, a pred tým, ako nastane núdzová situácia vyžadujúca humanitárnu pomoc. Preventívnymi opatreniami môžeme predísť vážnejším problémom v budúcnosti. Práve Európska únia, ktorá prevezme väčšiu zodpovednosť a bude aktívnejšia, bude tým aktérom, ktorý bude mať väčšiu politickú váhu.

Schopnejšia: Schopnejšiu Európu máme na dosah, aj keď ešte potrvá, kým naplno využijeme svoj potenciál. Činnosť, ktorá sa v súčasnosti vyvíja – najmä zriadenie obrannej agentúry – nás vedie správnym smerom.

Potrebné je transformovať naše ozbrojené sily na flexibilnejšie a mobilnejšie a umožniť im, aby reagovali na nové hrozby, rovnako je potrebných viac zdrojov na obranu a ich efektívnejšie využívanie.

Systematické využívanie spoločných zdrojov by znížilo duplicitu, prevádzkové náklady a v strednodobom meradle by zvýšilo spôsobilosti.

Takmer po každom veľkom zásahu nasledoval po účinnom vojenskom zásahu chaos v radoch civilistov. Potrebujeme väčšie kapacity na to, aby sa všetky potrebné civilné zdroje efektívne využívali v krízových situáciách, ako aj po nich.

Silnejšia diplomatická spôsobilosť: potrebujeme systém, ktorý spája zdroje členských štátov so zdrojmi inštitúcií EÚ. Riešenie vzdialenejších a cudzejších problémov si vyžaduje lepšie porozumenie a komunikáciu.

Najlepším základom spoločnej činnosti je spoločné hodnotenie hrozieb. Vyžaduje si lepšiu výmenu spravodajských informácií medzi členskými štátmi a s partnermi.

Pri zlepšovaní spôsobilosti v rozličných oblastiach by sme zároveň mali uvažovať o širšom spektre misií. Môžu medzi ne patriť spoločné operácie odzbrojovania, podpora tretích krajín v boji proti terorizmu a reforma sektora bezpečnosti. Reforma by bola súčasťou širšieho budovania inštitúcií.

Stále dohovory medzi EÚ a NATO, najmä Berlín plus, posilňujú operačnú spôsobilosť EÚ a poskytujú rámec pre strategické partnerstvo medzi týmito dvomi organizáciami v oblasti krízového riadenia. Odráža sa tak naše spoločné odhodlanie čeliť výzvam, ktoré prináša nové storočie.

Väčšia súdržnosť: Podstatou spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky a európskej bezpečnostnej a obrannej politiky je skutočnosť, že v jednote je sila. V priebehu minulých rokov sme vytvorili mnoho rôznych nástrojov, z ktorých každý má vlastnú štruktúru a opodstatnenie.

Výzvou súčasnosti je tieto rôzne nástroje a spôsobilosti spojiť: európske programy pomoci a Európsky rozvojový fond, vojenské a civilné spôsobilosti členských štátov a iné nástroje. Všetky môžu mať vplyv na našu bezpečnosť a na bezpečnosť tretích krajín. Bezpečnosť je prvoradou podmienkou rozvoja.

Diplomatické úsilie, rozvojové, obchodné a environmentálne politiky by mali postupovať podľa rovnakého programu. Jednotnosť velenia počas krízy sa nedá nijako nahradiť.

V boji proti terorizmu aj organizovanej trestnej činnosti je kľúčovou otázkou lepšia koordinácia medzi vonkajšou činnosťou a politikou v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí.

Potrebný je väčší súlad nielen medzi nástrojmi EÚ, ale aj v rámci vonkajšej činnosti jednotlivých členských štátov.

Súlad politik je potrebný aj na regionálnej úrovni, najmä pri riešení konfliktov. Problémy zriedkavo vyrieši jednotlivá krajina sama alebo bez regionálnej podpory, ako o tom svedčia skúsenosti získané na Balkáne a v západnej Afrike.

Spolupráca s partnermi: Existuje len málo problémov, ak vôbec nejaké, ktoré dokážeme zvládnuť sami. Uvedené hrozby sú spoločné hrozby, ktoré zdieľame so všetkými našimi najbližšími partnermi. Medzinárodná spolupráca je nevyhnutnosťou. Je potrebné, aby sme naše ciele presadzovali prostredníctvom multilaterálnej spolupráce v rámci medzinárodných organizácií aj prostredníctvom partnerstiev s kľúčovými aktérmi.

***Spoločne môžu byť
Európska únia a
Spojené štáty
americké mohutnou
silou, ktorá koná
pre dobro vo svete.***

Transatlantický vzťah je nenahraditeľný. Spoločne môžu byť Európska únia a Spojené štáty americké mohutnou silou, ktorá koná pre dobro vo svete. Naším cieľom by malo byť efektívne a vyvážené partnerstvo s USA. To je ďalší dôvod, aby EÚ ďalej budovala svoje spôsobilosti a prehľbovala súdržnosť svojich členských štátov.

Mali by sme ďalej budovať užšie vzťahy s Ruskom, dôležitým faktorom v našej bezpečnosti a prosperite. Rešpektovanie spoločných hodnôt posilní dosahovanie pokroku na ceste k strategickému partnerstvu.

Naša história, zemepisné a kultúrne väzby nás spájajú s každou časťou sveta: našimi susedmi na Blízkom východe, našimi partnermi v Afrike, v Latinskej Amerike a v Ázii. Tieto vzťahy sú dôležitou hodnotou, na ktorej sa dá stavať. Predovšetkým by sme sa mali usilovať rozvíjať strategické partnerstvá s Japonskom, Čínou, Kanadou a Indiou, ako aj so všetkými partnermi, s ktorými máme spoločné ciele a hodnoty a ktorí sú pripravení podporovať ich.

Záver

Žijeme vo svete nových hrozieb, ale aj nových možností. Európska únia má potenciál významne prispieť k riešeniu hrozieb aj pomôcť využiť príležitosti. Aktívna a schopná Európska únia by mohla zavážiť v celosvetovom meradle. Týmto spôsobom by mohla prispieť k efektívnemu multilaterálnemu systému, ktorého výsledkom by bol spravodlivejší, bezpečnejší a jednotnejší svet.